
Vyučované předměty

Níže jsou uvedeny předměty vyučované na Oddělení bibliistiky Katedry bibliistiky a judaistiky HTF UK v Praze. Uvedený doporučený ročník je pouze orientační.

Obecné předměty

Antropomorfismy a symboly v Bibli I. + II.

Vyučující: ThDr. Eva Vymětalová Hrabáková, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Cílem přednášek zimního semestru je seznámení a výklad základních antropomorfismů a antropomorfního jednání, či dalších projevů, které vypovídají o Bohu/ božstvech ve Starém i Novém zákoně. S ohledem na interpretaci tohoto jevu v náboženských projevech starověkého Předního východu. Téma bude rozšířeno o sondu do problematiky antropomorfního zobrazování, jeho zákazu či omezení. V letním semestru je větší pozornost věnována biblickým symbolům a symbolice, s ohledem na širší interpretační kontext. Přednášky se zaměřují na symboliku stromů, obecně rostlin, i význam postavy zahradníka. Uvádí přehled rozličné interpretace symboliky zvířat i výklad úlohy neživé přírody (nerostů) v Bibli. Na stávající soubor přednášek volně naváže předmět i v následujícím akademickém roce. Ačkoliv se bude vycházet z hebrejského a řeckého pojmosloví, postací, když posluchači budou znát tyto jazyky pouze na základní úrovni.

Biblická apokryfní a pseudoepigrafní literatura II.

Vyučující: ThDr. Eva Vymětalová Hrabáková, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Kurs se zaměřuje na četbu a výklad vybraných apokryfů a pseudepigrafů. Konkrétně na 1. a 2. Makabejskou a knihu Judit, pojednávající o odporu Izraelců proti jejich utlačovatelům. Knihu Tobijáš (Tóbit), vyprávějící o životech spravedlivých Židů mezi pohany v Babylóně, o utrpení a odměně za zbožný život. Na knihy vysvětlující a rozšiřující texty z Tenachu, respektive na Daniela a přídavky k Danielovi, na Ester a Přídavky k Ester, na Sírachovce, který navazuje na Kazatele a knihu Přísloví, na Barucha a List Jeremjášův, které navazují na Jeremjáše a Pláč Jeremjášův. Dále se budeme věnovat pseudepigrafní literatuře, k nimž patří např. Kniha Jubileí (Berešit zuta), Závěti dvanácti patriarchů a Knihy Henochovy. Kurs je určen pro všechny posluchače, kteří se chtějí hlouběji seznámit se zvláštnostmi této literatury a jejím přínosem pro biblické starozákonní bádání. Účast na přednáškách není podmíněna kurzem "Biblická apokryfní a pseudepigrafní literatura I." Přednášky výše prezentovaného kursu na něj nenavazují.

Hermeneutika biblických a apokryfních textů

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace:

Úvod do biblických studií

Vyučující: ThDr. Marie Roubalová, Th.D.

Doporučený ročník: I.

Anotace: Studenti budou seznámeni s historií vzniku Bible, jejího rozdělení a postupného utváření kánonu Písma svatého i s nejvýznamnějšími biblickými překlady. Dále následuje stručné uvedení do biblických studií, jež se zabývá úlohou a významem Písma v životě křesťanských církví, významem studia Bible pro křesťanské myšlení a teologii, vztahem biblické vědy k ostatním teologickým oborům, zejména k systematické a praktické teologii. Studenti budou dále seznámeni s rozdělením biblické vědy na jednotlivé obory i s historií studia Bible a její metodikou od jeho počátků u církevních otců až po současnost. Následovat bude uvedení do biblické hermeneutiky. Na konci bude krátké pojednání o významu Bible v historii a životě našeho národa.

Starý zákon

Dějiny starého Izraele I. + II.

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: I.

Anotace: Dějiny Izraele ve starověku, od počátků (doba patriarchů), obsazení Zaslíbené země až do konce Bar Kochbova povstání (135 po Kr.): archeologické a písemné prameny, historické knihy SZ, periodizace dějin Izraele ve

starověku, doba soudců, sjednocené království, doba rozděleného království (severní Izrael a Judsko), styky s Egyptem, Malou Asií a Mezopotamií, babylonské zajetí Židů, helénismus, Ptolemaiovcí, Seleukovci, povstání Makabejských, římská nadvláda, války proti Římu, počátky diaspory, význam a úloha proroků, náboženské směry: farizeové, saduceové, zelóti aj.

Dějiny SZ textu a doby

Vyučující: ThDr. Petr Melmuk, Th.D.

Doporučený ročník: II.

Anotace: V první části věnované dějinám textu SZ jde o písemné památky mimobiblické, dále o konkrétní doklady SZ textů a rukopisů, o postižení dlouhé etapy vývoje práce s textem, která vedla k vytvoření jistého textu receptu a o překlady do jiných jazyků se zvláštním zřetelem na Septuagintu. Druhá část přednášek se dotýká politické a náboženské situace Předního Východu ve 2. a 1. tisíciletí př. Kr., zvláštní zřetel je brán i na geografii a archeologii Palestiny a pochopení dobových souvislostí od dob nejstarších (tzv. období praotců) do konce perské nadvlády (V. stol. př. Kr.).

Exegeze textů SZ I. + II. + III. + IV.

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Formou přednášek je student na rozboru konkrétního textu uváděn do metodiky exegeze starozákonních látek. Ty jsou vykládány kontinuálně, synchronní metodou a každý rok jiné. Reflektována je forma zpracování textu, jeho struktura, záměr autora, zvěst, profil adresáta textu, intertextualita.

Písemnictví SZ I. + II. + III. + IV.

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Starý zákon jako pramen ke studiu dějin starověkého Izraele. Starozákonní literatura v životě staroizraelského společenství. Různé kánony Starého zákona (srovnání hebrejského textu a Septuaginty). Skupiny spisů Starého zákona, jednotlivé jeho spisy, tzv. prameny (Jahvista, Elohist, Kněžský spis, Deuteronomista). Otázky autorství spisů a jejich částí, apokryfy a pseudoepigrafy.

Proseminář biblických znalostí SZ

Vyučující: ThDr. Petr Melmuk, Th.D.; ThDr. Marie Roubalová, Th.D.; Mgr. Hana Tonzarová, Th.D.

Doporučený ročník: I.

Anotace: Jde o výběr určitých postav a dějů z období Starého zákona, jejichž charakteristika je podána v referátech jednotlivých účastníků prosemináře (období praotců, doba Mojžíšova do usazení v zemi, jednotné izraelské království, doba rozdělených království, doba poexilní). Kromě základních (asi dvanácti postav) se postupně účastníci prosemináře seznamují s více než sto dalšími postavami období SZ. Důraz se klade i na pochopení souvislostí.

Seminář biblické archeologie

Vyučující: ThDr. Petr Melmuk, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Jde o přehled archeologického bádání v Izraeli, týkající se konkrétních biblických míst. Důležité jsou přitom i informace o některých biblických archeologických 20. století. V neposlední je součástí tohoto semináře i snaha rozluštit konkrétní staré nápisy, které mají k biblické době a jejím událostem nějaký vztah. Účastníci semináře si tak mohou obohatit vědomosti o biblické době a naučit se metodám vědecké práce, kterou archeologie používá. Znalost těchto reálií ale pochopitelně nemůže nahradit ani zastoupit biblické poselství.

Seminář biblické exegeze SZ I. + II.

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Jde o odbornou exegetickou práci s textem SZ s použitím hebrejského znění SZ popř. i řecké Septuaginty či latinské Vulgáty. V semináři se dle jednotlivých referátů účastníci zamýšlí nad vybranými texty s přihlédnutím k dobovým souvislostem a se snahou určit vnitřní strukturu sledovaného textu. Završením je postihnout zvěst daného textu; chybět by přitom neměl ani pokus o aktualizaci textu do současnosti a určení jeho vztahu ke SZ.

Teologická analýza vybraných SZ textů

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Seminář má za cíl exegetickou práci s vybranými texty Starého zákona, tj. určit u jednotlivých perikop jejich literární a historický kontext, jejich "Sitz im Leben", určit do jakého typu staroorientálního literárního žánru patří a nalézt v kritickém vydání Starého zákona (Biblia Hebraica) případné textové varianty či použít pro tyto účely i jiná vydání Starého zákona (Aleppský kodex, Samaritánský Pentateuch či některé aramejské targúmy) a zhodnotit nakolik mají vliv na celkové teologické vyznění textu. Seminář bude zkoumat intertextuální souvislosti v rámci hebrejského Starého zákona za účelem zjištění typu redakčních úprav. U každé perikopy bude přihlédnuto i k jejím českým překladům, zejména k ČEP a Bible Kralické. Cílem je tedy pochopení vybrané perikopy především z teologického hlediska, v menší míře též literárního a filologického. Seminář je určen pro studenty, kteří mají dobrou znalost hebrejštiny, příp. aramejštiny.

Teologie SZ

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: I. NMgr. a vyšší

Anotace: Bůh a jeho jména; zjevení ve Starém zákoně (Boží akce a slovo); pojem smlouva; základy starozákonní antropologie; starozákonní etika a Desatero; teologické zvláštnosti vybraných spisů a starozákonních apokryfů; vztah Starého a Nového zákona; citáty Starého zákona v Novém zákoně.

Nový zákon

Dějiny NZ textu a doby

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: II.

Anotace: Smysl NZ textově kritické práce, nejstarší rukopisné památky (majuskule, papyry, minuskule, překlady, lekcionáře), dějiny vzniku kánonu Nového zákona a názorů na něj, problematika moderních překladů Nového zákona a Bible u nás, vývoj textové kritiky po její dnešní stav, prameny pro poznání novozákonní doby, souvislosti se světem židovství, helénismu, gnóze, Kumránem aj., kritické podání novozákonních událostí.

Písemnictví NZ I. + II.

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Ústní a literární předstupně Nového zákona (hymny, tradice aj.). Formgeschichtliche Schule a Redaktionsgeschichtliche Schule. Synoptická otázka, teorie 2 pramenů, problémy literárně kritické. Problematika autorství novozákonních spisů. Jednotlivé novozákonní spisy se základní analýzou literárně-kritickou a hlavními teologickými akcenty, apokryfy.

Postavy a směry současné NZ vědy

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Přednáška poskytuje přehled o významných postavách (a směrech) současné novozákonní vědy. Prezentovány jsou především osobnosti 20. století.

Proseminář biblických znalostí NZ

Vyučující: ThDr. Petr Melmuk, Th.D.; ThDr. Marie Roubalová, Th.D.; Mgr. Hana Tonzarová, Th.D.

Doporučený ročník: I.

Anotace: Jde o výběr postav a dějů z období Nového Zákona s důrazem na pasáže týkající se života Ježíše Krista a vzniku křesťanské církve (Jan Křtitel, Ježíšovi učedníci, Ježíšova slova a činy, pašijní události, letnice, apoštolé a diákon, misie apoštola Pavla). Kromě toho je součástí náplně tohoto prosemináře také přehled některých postav zmíněných v dopisech NZ.

Seminář biblické exegeze NZ

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Jde o odbornou exegetickou práci s textem NZ s použitím řeckého znění NZ popř. i jeho latinského překladu. V semináři se dle jednotlivých referátů účastníci zamýšlí nad vybranými texty s přihlédnutím k dobovým souvislostem a se snahou určit vnitřní strukturu sledovaného textu. Završením je postihnout zvěst daného textu; chybět by přitom neměl ani pokus o aktualizaci textu do současnosti a určení jeho vztahu ke SZ.

Teologická analýza vybraných NZ textů

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Seminář má za cíl exegetickou práci s vybranými texty Nového zákona, tj. určit u jednotlivých perikop jejich literární a historický kontext, jejich "Sitz im Leben", určit do jakého typu antického literárního žánru patří a nalézt v kritickém vydání Nového zákona všechny významné textové varianty a zhodnotit nakolik mají vliv na celkové teologické vyznění textu. Seminář bude zkoumat intertextuální souvislosti v rámci řeckého Nového zákona za účelem zjištění typu redakčních úprav. U každé perikopy bude přihlédnuto i k jejím českým překladům, zejména k ČEP a Bible Kralické. Cílem je tedy pochopení vybrané perikopy především z teologického hlediska, v menší míře též literárního a filologického. Seminář je určen pro studenty, kteří mají dobrou znalost novozákonní řečtiny, resp. latiny.

Teologie NZ

Vyučující: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Doporučený ročník: I. NMgr. a vyšší

Anotace: Kde začíná novozákonní teologie; problematika tzv. biblické teologie (souvislosti starozákonních a novozákonních témat); různá pojetí disciplíny "novozákonní teologie"; hlavní teologické okruhy: Ježíš - Pavel - Lukáš

- Jan - epištoly aj.; některé spojnice s novozákonní christologií, eschatologií, diakonií, sakramentologií a etikou i pneumatologií.

Textově kritický NZ seminář

Vyučující: ThDr. Petr Melmuk, Th.D.

Doporučený ročník: III. a vyšší

Anotace: Jde o práci s původním řeckým textem NZ. Po krátké teoretické přípravě jde zejména o praktické příklady v rámci knih Nového zákona, kdy je třeba rozhodovat se pro tu či onu textovou variantu. Jednotliví posluchači kursu pak samostatně zpracovávají z hlediska textové kritiky určitý biblický oddíl.

Jazyky

Hebrejšťina

Biblická hebrejšťina I. + II. + III. + IV.

Vyučující: ThDr. Marie Roubalová, Th.D.

Doporučený ročník: I.-II.

Anotace: Výklad gramatiky biblické hebrejšťiny, doplněný cvičeními, četbou a překladem hebrejských textů uvedených v této učebnici: WEINGREEN, Jacob. Učebnice biblické hebrejšťiny. Přeložili Josef Hermach a Mlada Mikulicová. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2003. 358 s. Orig.: Practical Grammar for Classical Hebrew. ISBN 80-246-0623-2. Později též četba souvisejších biblických textů podle zájmu a jazykové úrovně studentů.

Cvičení v hebrejském jazyce I. + II.

Vyučující: ThDr. Marie Roubalová, Th.D.

Doporučený ročník: I.

Anotace: Procvičování hebrejské gramatiky na základě cvičení a četby vybraných textů z hebrejské Bible.

Kurzorická četba hebrejšťiny I. + II.

Vyučující: doc. Mgr. Jiří Beneš, Th.D.

Doporučený ročník: III.

Anotace: Popis a analýza tvarů hebrejských nepravidelných sloves, četba vokalizovaného i nevokalizovaného hebrejského textu, procvičování hebrejské gramatiky, výklad a procvičování práce s kritickým aparátem a marginální masorou, uvedení do zásad strukturální analýzy, interpretace kolometrického přepisu a strukturální analýzy a komparace paralelních hebrejských textů.

Latina

Latina I

Lucie Kopecká

Výklad latinského hláskosloví, výslovnosti a morfologie (substantiva 1., 2. a 3. deklinace; adjektiva 1. a 2. deklinace a jejich adverbia; adjektiva 3. deklinace a jejich adverbia; zájmena osobní, přivlastňovací a zvrtná; indikativ přítomného, imperfekta a futura I, imperativy, infinitivy přítomného pravidelných sloves 1. – 4. konjugace; sloveso „esse“ a jeho odvozeniny; participium přítomného aktiva), cvičení a překlad jednoduchých vět a textů v rozsahu lekcí I – VI učebnice PŘECECHTĚLOVÁ, Milena. Latina nejen pro teology, 2. vydání. Praha: Zdenka Barcalová, 2009, 224 s., ISBN 80-903178-1-2.

Latina II

Lucie Kopecká

Výklad latinské morfologie a syntaxe (substantiva 4. a 5. deklinace; stupňování adjektiv a adverbii; zájmena ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá a záporná; zájmenná adjektiva; číslovky; konjunktiv přítomného a imperfekta pravidelných sloves 1. – 4. konjugace, slovesa „esse“ a jeho odvozeniny; perfektní systém latinských sloves; relativní užívání časů; opisné časování činné; vedlejší věty účelové; obsahové věty žádací tzv. snahové), cvičení a překlad jednoduchých vět, souvětí a textů v rozsahu lekcí VII – XI učebnice PŘECECHTĚLOVÁ, Milena. Latina nejen pro teology, 2. vydání, Praha: Zdenka Barcalová, 2009, 224 s., ISBN 80-903178-1-2.

Latina III

Lucie Kopecká

Výklad latinské morfologie a syntaxe (deponentní a semideponentní slovesa; nepravidelná, neosobní a neúplná slovesa; ablativ absolutní; infinitivy a infinitivní vazby: akuzativ s infinitivem, nominativ s infinitivem; syntax pádů; přímé otázky; souslednost časů; nepřímé otázky; vedlejší věty s „quin“ po výrazech záporné pochybnosti; obsahové věty žádací tzv. obavné a tzv. zabraňovací), cvičení a překlad vět, souvětí a textů v rozsahu lekcí XII – XVIII učebnice PŘECECHTĚLOVÁ, Milena. Latina nejen pro teology, 2. vydání, Praha: Zdenka Barcalová, 2009, 224 s., ISBN 80-903178-1-2.

Latina IV

Lucie Kopecká

Výklad latinské morfologie a syntaxe (vedlejší věty příčinné, časové, podmínkové, přípustkové, účinkové; obsahové věty oznamovací se spojkou „quod“ a „ut“; vztažné věty konjunktivní; gerundium; gerundivum a opisné časování trpné), cvičení a překlad vět, souvětí a textů v rozsahu lekcí XIX – XXIV učebnice PŘECECHTĚLOVÁ, Milena. Latina nejen pro teology. 2. vydání, Praha: Zdenka Barcalová, 2009, 224 s., ISBN 80-903178-1-2.

Repetitorium Latinum I, II, III, IV

Ladislava Říhová, Lucie Kopecká

Opakování a procvičování především látky probrané v předmětech Latina I, II, III, IV (vizte anotace předmětů Latina I, II, III, IV) a vyjasňování problémů s ní spojených. Procvičování překladu.

Četba latinských textů I, II, III, IV, V, VI

Lucie Kopecká

Rozbor, překlad a interpretace vybraných klasických, poklasických a středověkých latinských textů v jejich historickém a kulturním kontextu. Výuka probíhá podle potřeby v českém, anglickém a německém jazyce.

Řečtina

Novozákonní řečtina I. + II. + III. + IV.

Vyučující: doc. PhDr. Jiří Pavlík, Ph.D.

Doporučený ročník: I.-II.

Anotace: Výklad řecké morfologie a větné syntaxe, doplněný cvičeními, četbou a překladem novozákonních řeckých textů uvedených v této učebnici: BARTOŇ, Josef. Uvedení do novozákonní řečtiny. 4. vydání. Praha: Koniasch Latin Press, 2004. XII, 164 s. ISBN 80-86791-17-3. V posledním semestru se výuka zaměřuje především na četbu a gramatický výklad řeckých textů, zejména perikop z Nového zákona (podle Nestle - Alandov: Novum Testamentum Graece), příp. Septuaginty podle jazykové úrovně a zájmu studentů.

Sahidská koptština

Úvod do sahidské koptštiny I

Lucie Kopecká

Výklad koptského hláskosloví, výslovnosti a morfologie (koptské členy a jejich užití; substantiva; vlastní jména; adjektiva; genitivní vazba; přívlastková konstrukce; přívlastňování; jednoduché jmenné věty; tříčlenné jmenné věty), cvičení a překlad jednoduchých vět v rozsahu lekcí I – V učebnice LAYTON, Bentley. Coptic in 20 lessons: introduction to Sahidic Coptic with exercises & vocabularies, Leuven – Paris – Dudley: Peeters, 2006, 204 s., ISBN 978-90-429-1810-8.

Úvod do sahidské koptštiny II

Lucie Kopecká

Výklad koptské morfologie (specifikátory; přívlastňovací zájmena; základní a řadové číslovky; jednoduchá a složená adverbia; jednoduché a složené předložky; stupňování; osobní suffixy a prefixy; infinitiv a stativ; přímý předmět; trvací věty; netrvací konjugace: konjugační báze hlavních vět; vyjádření bytí v koptštině), cvičení a překlad vět v rozsahu lekcí VI – X učebnice LAYTON, Bentley. Coptic in 20 lessons: introduction to Sahidic Coptic with exercises & vocabularies, Leuven – Paris – Dudley: Peeters, 2006, 204 s., ISBN 978-90-429-1810-8.

Úvod do sahidské koptštiny III

Lucie Kopecká

Výklad koptské morfologie a syntaxe (vázaný infinitiv; vazby předmětu; složené infinitivy; imperativ; netrvací konjugace: konjugační báze vedlejších vět; flektivní modifikátor; kauzativní infinitiv a jeho užití; verboidy; sloveso „mít“; dynamické pasivum; neosobní přísudky), cvičení a překlad vět a souvětí v rozsahu lekcí XI – XIV učebnice LAYTON, Bentley. Coptic in 20 lessons: introduction to Sahidic Coptic with exercises & vocabularies, Leuven – Paris – Dudley: Peeters, 2006, 204 s., ISBN 978-90-429-1810-8.

Úvod do sahidské koptštiny IV

Lucie Kopecká

Výklad koptské syntaxe (konverze, jejich funkce a užití; préteritní konverze; asyndetické spojení vět; okolnostní, vztažná a důrazová konverze; „Cleft sentence“; nepřímá řeč; podmínkové, účelové a účinkové věty), cvičení a překlad vět, souvětí a textů v rozsahu lekcí XV – XX učebnice LAYTON, Bentley. Coptic in 20 lessons: introduction to Sahidic Coptic with exercises & vocabularies, Leuven – Paris – Dudley: Peeters, 2006, 204 s., ISBN 978-90-429-1810-8.

Četba koptských textů I, II, III, IV

Lucie Kopecká

Rozbor a překlad vybraných pasáží z koptského Nového zákona a textů z Nag-Hammádí.

Další předměty

Počátky křesťanské literatury v kulturních souvislostech

Vyučující: doc. PhDr. Jiří Pavlík, Ph.D.

Doporučený ročník: II. a vyšší

Anotace: Kurz se věnuje interpretaci některých listů Ignatia z Antiochie v kontextu sebevymezení raného křesťanství vůči judaismu. Pro absolvování předmětu je nutná základní znalost staré řečtiny (minimálně absolvování předmětu Novozákonní řečtiny II., popř. paralelní navštěvování předmětu Novozákonní řečtiny II. doprovázené velkým osobním nadšením pro řecký jazyk).

Technika akademického psaní

Vyučující: doc. PhDr. Jiří Pavlík, Ph.D.

Doporučený ročník: (-)

Anotace: Cílem kurzu je seznámit se s druhy a povahou akademických textů a osvojit si základní postupy při vytváření odborného textu v českém jazyce.